

Гайдуков Є. О.

ст. гр. АБС-63А кафедри теорії архітектури

Київський національний університет будівництва та архітектури

haidukov.yehor@gmail.com

ORCID 0000-0001-8043-8640

Кравченко І. Л.

к. арх., доцент кафедри теорії архітектури

Київський національний університет будівництва та архітектури

krav4ira73@gmail.com

ORCID 0000-0002-3972-5215

ПРИЙОМИ ЗОНУВАННЯ БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНОГО ЦЕНТРУ АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ

Анотація. Дана стаття присвячена вивченню принципів функціонального зонування центрів активного відпочинку в міському середовищі. Розглянуто світовий досвід проектування і особливості формування аналогічних за функцією центрів в Європі і США. На основі аналізу були виявлені загальні схеми розташування функціональних блоків (цілісна, лінійна, багаторівнева), характерні і загальні особливості аналогових центрів. Розглянуто особливості кожної функціональної зони та їх розташування відносно один одного. На основі отриманих даних виявлено основні принципи зонування багатофункціональних центрів активного відпочинку.

Ключові слова: активний відпочинок, багатофункціональність, громадський центр, дозвілля, функціональне зонування.

Багатофункціональні центри активного відпочинку (БЦАВ) є новим типом будівлі на території України. Технічний прогрес і одноманітність життя, стрес і навантаження негативно впливають на стані здоров'я і психіки людини. За останні роки інтерес до активних видів спорту посилюється, що призвело до появи нових видів і форм фізичних навантажень, які є одним з ефективних засобів зняття напруги (боулдерінг, тайпарки, велопробіги, акробатика та ін.). Активний відпочинок в міському середовищі може стати одним з найпривабливіших видів дозвілля та спорту.

Багатофункціональний центр активного відпочинку (БЦАВ) - це громадський центр, що поєднує в собі кілька типів проведення дозвілля:

а) освітньо-розвиваючий тип (навчання у вільний від роботи час, участь в роботі гуртків, відвідування просвітницьких заходів та ін.);

- b) природно-рекреаційний тип (перебування на природі);
- c) санаторно-оздоровчий і туристичний тип (виїзні тренінги, походи.)
- d) спортивно-видовищний тип (безпосередні заняття спортом і спостереження за спортивними змаганнями);
- e) самодіяльно-аматорський тип (хобі, самодіяльне заняття художньою творчістю);
- f) видовищно-розважальний тип. [1, с.71]

Грунтуючись на зарубіжному досвіді проектування БЦАВ, їх можна порівняти з громадськими центрами. Такі центри створюють умови для різноманітних видів спілкування та обслуговування жителів міст і сіл. Крім того, вони забезпечують повсякденні, періодичні й епізодичні потреби життєдіяльності населення (дозвілля та відпочинок, споживання товарів і послуг, задоволення духовних потреб). [2, с.7]

В силу фактичної відсутності вітчизняного досвіду проектування багатофункціональних центрів активного відпочинку, їх основні особливості вдалося визначити виходячи із зарубіжного досвіду (Рис. 1).

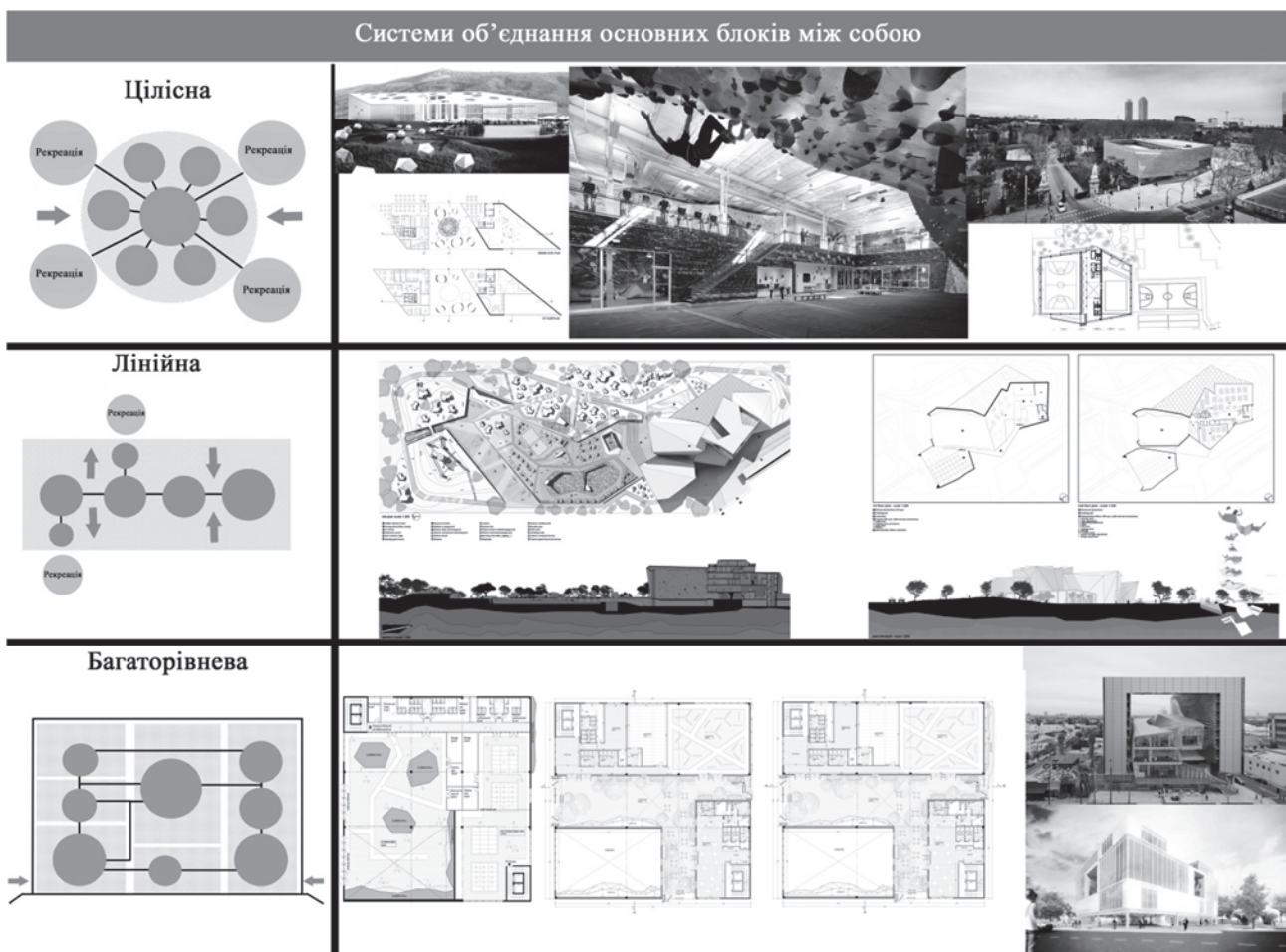

Рис. 1. Системи об'єднання основних функціональних блоків між собою.

Таким чином, до основних особливостей БЦАВ відноситься:

- Розташування в центрах житлових кварталів і в міських центрах, а також на приміських територіях.
- Багатофункціональність - з'єднання дозвільної, спортивної, розважальної, комунікативної функцій.
- Наявність рекреаційної зони або території для її створення. Для функціонування таких центрів необхідно відкритий простір, призначений для проведення сезонних заходів в літній сезон.

Архітектурно-планувально ці центри діляться на зони, кожна з яких має свої особливості:

- **Вхідна зона** - в цій зоні відбувається розподіл основних потоків відвідувачів, очікування, отримання інформації. Найчастіше це досить великий простір, що задає характер всього комплексу і створює перше враження.

- **Зона фізичних занять** - являє собою комплекс приміщень для занять активним спортом і фізичних навантажень. В основному це зальні великопрогонові приміщення, заповнені обладнанням.

- **Зона відпочинку і спілкування** - розташовується поруч із зоною фізичних навантажень або безпосередньо пов'язана з нею. Це простір для відпочинку і спілкування відвідувачів (оранжерея або зимовий сад).

- **Зона роботи (коворкінгу) і навчання** - це зали для коворкінгу та тренінгів з робочими столами для роботи з портативними комп'ютерами, книгами, тощо. Зазвичай оснащені мультимедійними екранами і різними інноваційними технологічними приладами.

- **Зона громадського харчування** - включає підприємства громадського харчування для відвідувачів комплексу.

- **Адміністративна зона** - приміщення адміністрації та працівників комплексу.

- **Відкрита рекреаційна зона (в складі комплексу)** - зовнішній простір, призначений для занять в літній час (басейни, зовнішні скаладроми, вело-траси, і т.д.) Обов'язковою умовою планувальної організації є забезпечення зручного пішохідного зв'язку з центром, а також благоустрій парку.

- **Зона обслуговування** - приміщення, пов'язані з обслуговуванням комплексу, інженерними комунікаціями, тех. приміщеннями, обладнанням. Найчастіше розташована на -1 поверсі.

- **Додаткові приміщення** - в цю групу входять приміщення, які можуть увійти до складу комплексу в залежності від специфіки.[3, с.244-352]

Взаємозв'язок між зонами відображений на Рис.2.

Крім того, для більш ефективного функціонування внутрішніх зон, важливо враховувати схеми розташування функціональних блоків. Грунтуючись на аналізі зарубіжного досвіду можна виділити три основні схеми: цілісна, лінійна і багаторівнева.

1. **Цілісна** - розміщення зон всередині одного головного об'єму. Забезпечує найкращу взаємозв'язок між процесами.

2. **Лінійна** - розміщення зон по одній осі. Забезпечує автономність функціональних блоків.

3. **Багаторівнева** - розміщення зон в декількох рівнях (не менше 3-х). Забезпечує компактність і економічність.

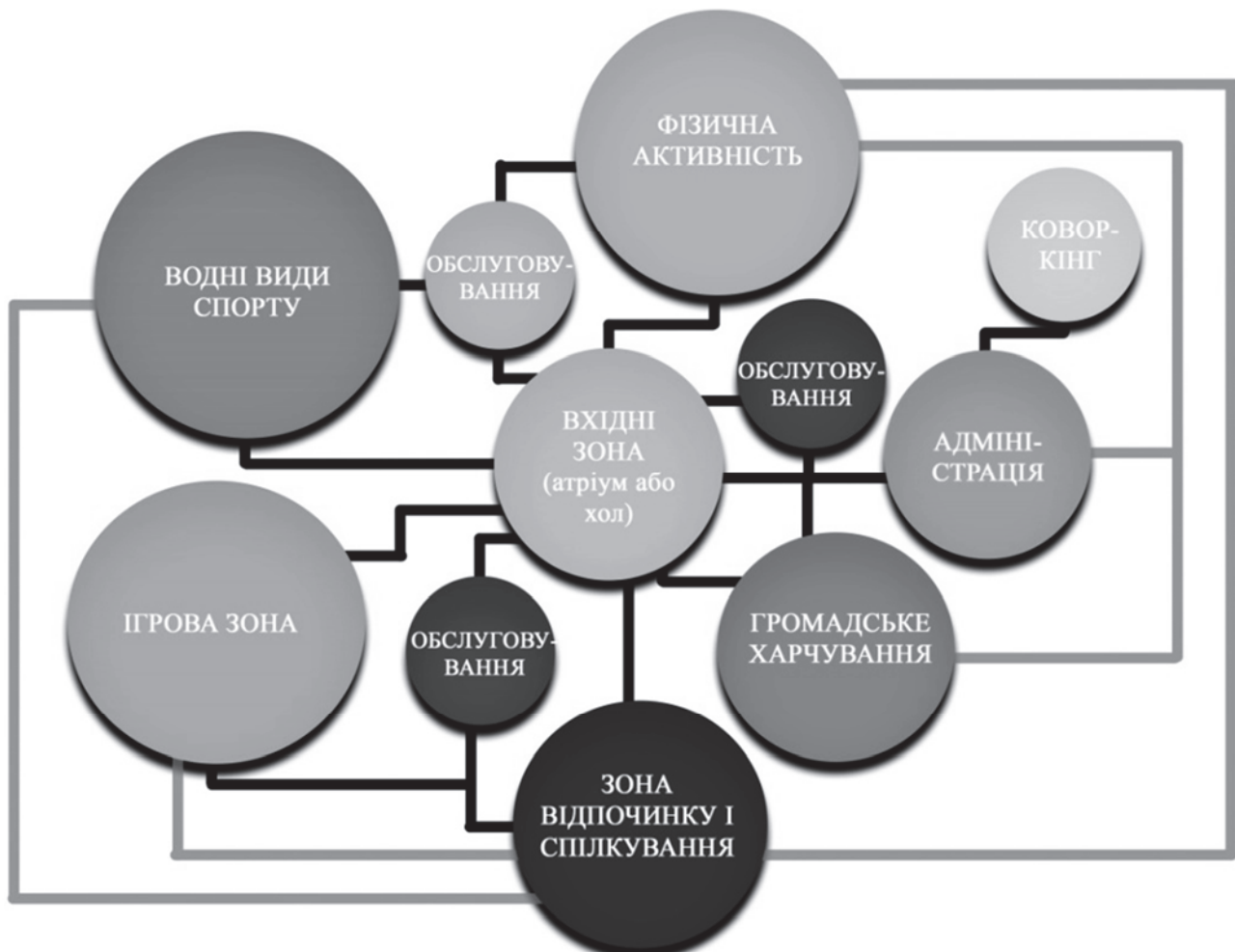

Рис.2. Взаємозв'язок між зонами БЦАВ

Також необхідно враховувати, що один і той же функціональний процес може мати кілька ефективних схем організації. Угрупування приміщень всередині функціонального блоку має важливе значення. Розміщення просторів всередині блоку зводиться до шести основних схем: чарункової, коридорної, анфіладної, зальної, павільйонної і змішаної або комбінованої (Рис.3). [4, с.11]

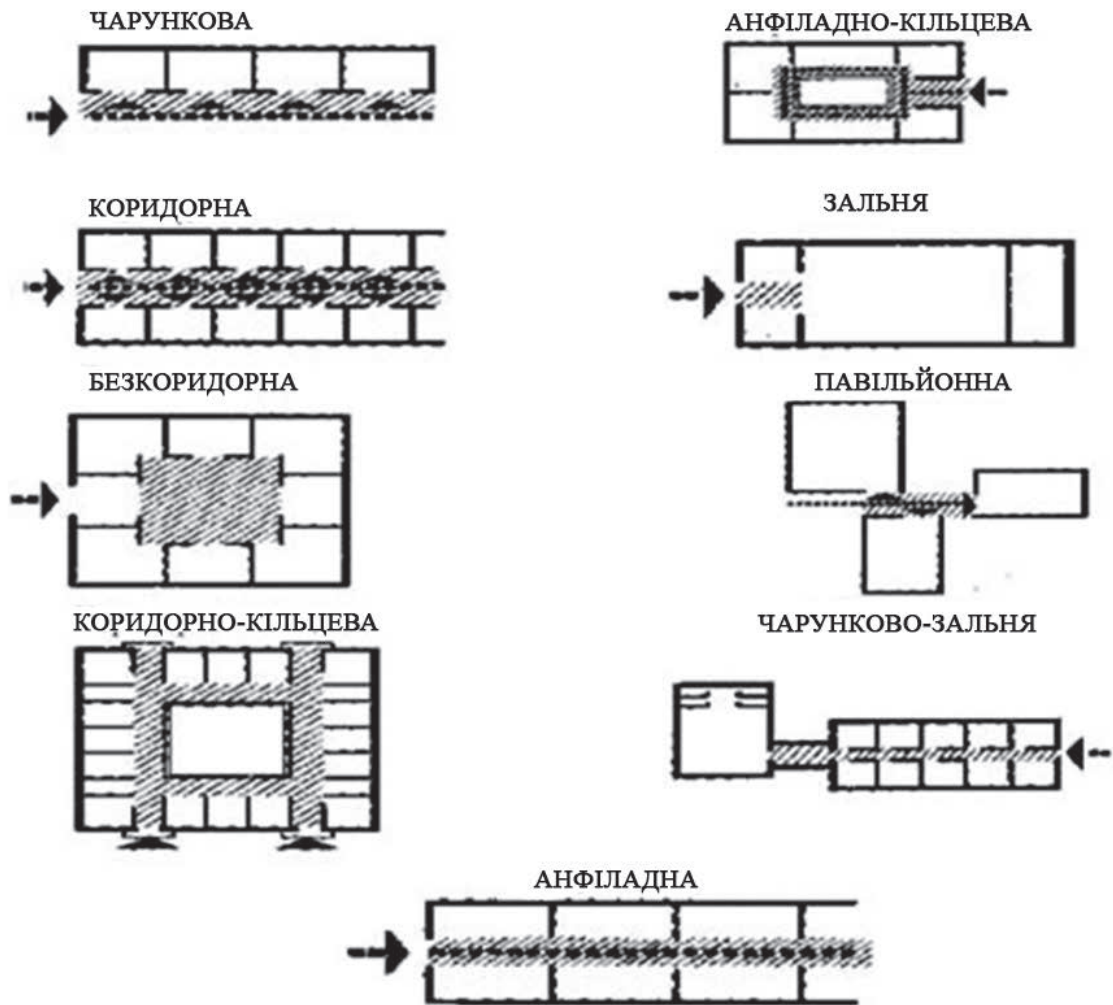

Рис.3. Розміщення просторів всередині блоку.

Спираючись на результати проведеного аналізу, можна сформулювати основні прийоми зонування багатofункціональних центрів активного відпочинку, а також взаємозв'язку зон між собою.

- 1) Визначення необхідних функцій з урахуванням місця розміщення центру.
- 2) Вибір схеми розміщення з урахуванням місця проектування і специфіки.
- 3) Розміщення зон всередині об'єкта з урахуванням їх взаємозв'язків.
- 4) Наявність рекреаційної території.

Висновок: На основі світового досвіду проектування БЦАВ було розглянуто прийоми функціонального зонування, особливості формування об'ємно-просторової структури і планувального рішення. Виявлено, що функціональне зонування БЦАВ зводиться до організації взаємозв'язків автономних зон і формуванні на їх основі об'ємно-просторової структури і планувального рішення. Правильне розміщення функціональних зон між собою забезпечить ефективність, економічність і стабільність роботи центру.

Література:

1. Аванесова Г.А. Культурно-досуговая деятельность: Теория и практика организации : Учебное пособие для студентов вузов — М.:Аспект Пресс, 2006. — 236 с. - Стр. 40 – 77.
2. Кистяковский А.Ю. Проектирование спортивных сооружений. - Высшая школа. Москва. 1973 - 280 стр. - Стр. 8-23.
3. Аристова Л.В. (ред.). Физкультурно-спортивные сооружения. - СпортАкадемПресс. Москва. 1999 - 536 стр. - Стр. 344-352.
- 4.В. Ф. Фомина «Архитектурно-конструктивное проектирование общественных зданий» - Ульяновский государственный технический университет. Ульяновск. 2007 - 97 стр. - Стр. 6-11.

Аннотация

Кравченко И.Л., к.арх., доцент; Гайдуков Е.А., ст. группы АБС-63А кафедры теории архитектуры Киевского национального университета строительства и архитектуры.

Приемы зонирования многофункционального центра активного отдыха

Данная статья посвящена изучению принципов функционального зонирования центров активного отдыха в городской среде. Рассмотрен мировой опыт проектирования и особенности формирования зданий, аналогичных по функциям в Европе и США. На основе анализа были выявлены общие схемы расположения функциональных блоков (целостная, линейная, многоуровневая), характерные и общие особенности аналоговых центров. Рассмотрены особенности каждой функциональной зоны и их расположение относительно друг друга. На основе полученных данных выявлены основные принципы зонирования многофункциональных центров активного отдыха.

Ключевые слова: активный отдых, многофункциональность, общественный центр, досуг, функциональное зонирование.

Annotation

Kravchenko I.L., architect, PhD, associate professor; Gaydukov E.O., ABC-63A student of architectural theory department of Kyiv National University of Construction and Architecture.

Zoning principles of multifunctional activity centers.

This article is devoted to the study of the functional zoning principles of activity centers in the urban environment. The world experience of designing and features of the formation similar in function centers in Europe and the USA considered. General layouts of functional blocks (integrated, linear, multilevel), characteristic and general features of analog centers were revealed based on the analysis. The features of each

functional zone and their location relative to each other are considered. Based on the obtained data the basic functional zoning principles of activity centers revealed.

There are several things, which negatively affect the state of health and the human psyche: technical progress and monotony of life, stress and hard work. Active leisure in the urban environment might become the most attractive type of leisure and physical activity to restore our health. Multifunctional Activity Center (MAC) is a community center that combines several types of leisure activities: educational-developing type; nature-recreational type; sanatorium-health and tourist type; sports-entertainment type (sports and sporting events); amateur type; entertainment type.

Based on the foreign experience of designing MAC, it is better to compare it with community centers. Such centers create conditions for various types of communication and servicing of residents of cities and villages.

Basic features of MAC:

- Located in the centers of residential neighborhoods, city centers, the suburbs.
- Multifunctional - connected with studying, sports, entertainment, and communicative functions.
- Created with recreational zone or territory for its providing.

Based on the analysis of foreign experience three main schemes were distinguished: integral, linear and multilevel.

Basic principles of zoning MAC, and the interrelation of zones:

- 1) Definition of the necessary functions according to the center location.
- 2) Choosing layout schemes according to the location and specification.
- 3) The placement of zones within the object according to their interrelations.
- 4) Presence of recreational territory.

Conclusion: Based on the worldwide experience of designing MAC, the principles of functional zoning, features of the formation of the volume-spatial structure and the planning solution considered. The proper placement of functional zones with interrelations will ensure the efficiency, efficiency and stability of the center.

Key words: active rest, multifunctionality, public center, leisure, functional zoning.